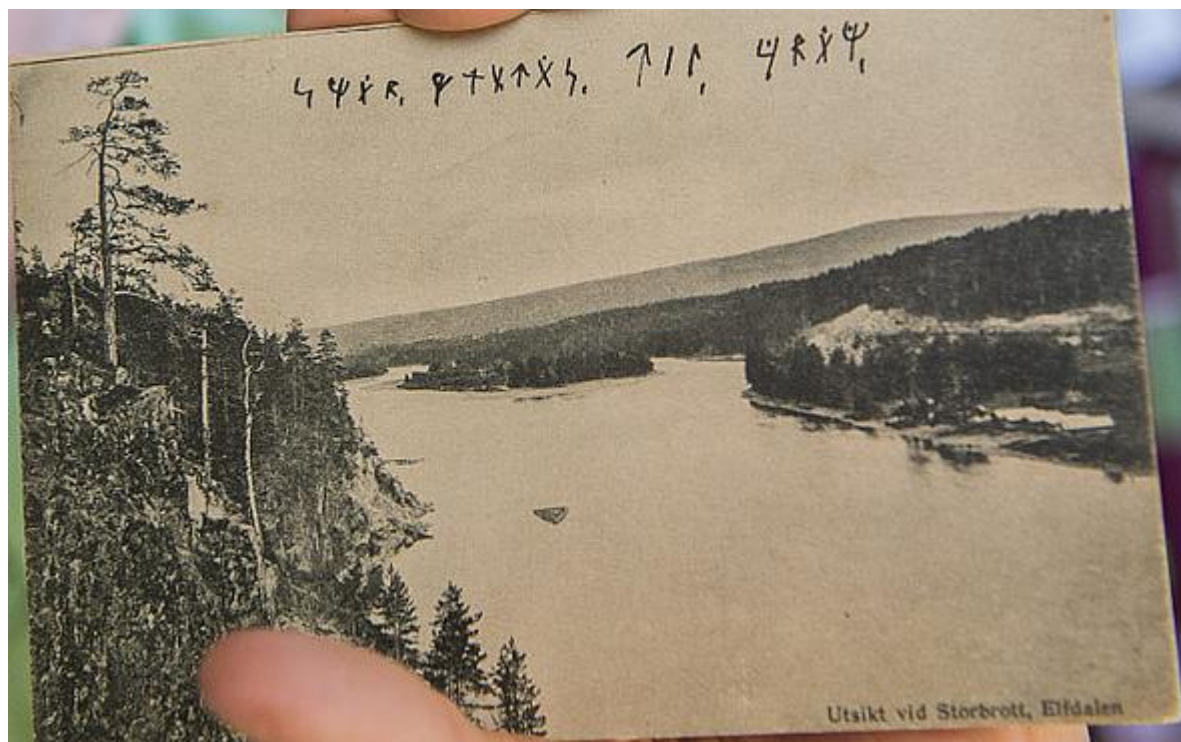

*Elvdalština stejně jako švédština má kořeny ve staré severštině (na snímku pohlednice s nápisem psaným elvdalskými runami) Zdroj: **TheLocal.se***

Autor: Lee Roden

Proč by někdo odjel do Švédska učit se tam starobylý vikinský jazyk na pokraji vymření? Právě na to se Lokal ptal jednoho ze zahraničních studentů nového studijního programu.

Elvdalština (Övdalian/Älvdalska) má jméno jako vystřižené z Tolkienova románu, ale jde o skutečný severogermánský jazyk s asi třemi tisícovkami mluvčích v regionu Älvdalen západošvédského kraje Dalarna.

Stejně jako švédština má i tento jazyk kořeny ve staré severštině, od středověku se však vyvíjela samostatně a uchovala si tak řadu archaických prvků, které se v ostatních severogermánských jazycích – a to ani islandštině – nevyskytují. Až do 20. století byla zapisována v runové formě.

Letos v létě otevřeli v Älvdalenu program s cílem představit jazyk novým zájemcům. Mezi 26 účastníky byli i lidé z USA, České republiky, Německa, Norska a Dánska.

Jedním z nich byl i Marc Volhardt z Kodaně:

„Je to velice složitý jazyk – hodně přízvuků a gramatiky má z islandštiny. Je to zvláštní, velice odlišný jazyk, kterému jsem nerozuměl. V něčem mi přijde ještě archaičtější než staroislandština, takže z pohledu historické lingvistiky bylo skvělé dostat příležitost nahlídnout ještě dál do historie, než člověku dovoluje islandština.“

„Studoval jsem lingvistiku v Kodani i na Islandu, kde jsem se naučil islandsky. O severské jazyky jsem se zajímal dlouhodoběji, takže jsem měl o jejich západní větvi slušný přehled. Od začátku studií jsem cestoval po regionu a na letním kurzu jsem pochytil dokonce i základy faerštiny, takže jsem si osahal všechny různé severské jazyky – poslední, kterému jsem vůbec nerozuměl, byla elvdalština, což mě hnětlo, a tak jsem o ní snažil zjistit víc“, vysvětluje své pohnutky.

Úvodní kurz trval týden a zahrnoval gramatiku, cvičení i konverzaci. Na konci každého dne přicházeli se studenty mluvit starší mluvčí elvdalštiny:

„Brali to pozitivně a zdálo se mi, že jsou rádi za to, že se chceme učit. Nebylo tam nic v duchu ‚není to vaše řeč‘, líbilo se jim to.“

„Když přijedou cizinci do Dánska, hodně Dánů se jich ptá ‚proč byste se učili dánsky, když můžete mluvit anglicky?‘, v Älvdalenu jsem ale nic podobného necítil. Starší generace se snaží jazyk zachovat, bojí se, aby nezmizel. Jestli to podobně cítí i mladší generace, bych si říct netroufnul“, pokračuje Volhardt.

Doufá, že časem své znalosti dále vypiluje a využije jich při studiu možného spojení elvdalštiny se sámskými jazyky, jejichž historie sahá až někam na přelom prvního a druhého milénia před naším letopočtem

„Kdybych měl čas, rád bych pracoval s jazykem, na jeho oživení. Tomu bych se určitě věnoval rád. Z čistě osobního zájmu bych se rád naučil tak, abych rozuměl všemu, protože po týdně všemu ještě rozhodně nerozumím. Chtěl bych také studovat další sámské jazyky. Existuje totiž možnost, že mají společné intonační vzorce a podle některých teorií se jihosámské jazyky navzájem značně ovlivňovaly. Nevíme ještě přesně, jak sdílely různá slova – to by určitě byla zajímavá oblast výzkumu“.

Aktivisté dlouhodobě usilují o to, aby byla elvdalština Švédskem uznána jako jazyk menšiny v naději, že ji tím pomohou zachovat pro budoucí generace. V současnosti jím podle odhadů mluví jen 60 lidí mladších 18 let, takže riziko vymření je velice reálné.

Švédská vláda ji zatím oficiálně považuje za dialekt, zastáncům elvdalštiny se ale dostalo vzpruhy v květnu 2016, když získala svůj vlastní ISO jazykový kód. Ty se užívají při sestavování seznamů světových jazyků a pomáhají tak internetu určit, co jazyk je a co ještě není.

„Pro elvdalštinu je to významný symbolický krok, protože jde v podstatě o mezinárodní uznání jazyka“, vysvětluje pro The Local profesor švédštiny na univerzitě v Kristianstadu Yair Sapir.

Zpráva Lee Rodena *Sweden's lost forest language now has international speakers* vyšla na stránkách The Local 1. září 2017.